

Urszula „Zeszyty Prasoznawcze”
LISOWSKA-KOŻUCH **Rocznik 59 (2016), nr 1 (225),
2 (226), 3 (227), 4 (228)**

A Review of *Zeszyty Prasoznawcze*,
Vol. 59 (2016), No. 1–4 (225–228)

„Zeszyty Prasoznawcze” towarzyszą wszystkim zainteresowanym szeroko pojętymi aspektami komunikowania masowego (prasy drukowanej, radia, telewizji i innych mediów masowych) już od 1960 r. Wraz z upływem czasu zmieniała się redakcja periodyku, zawartość, a także jego forma (od 2013 r. wersja drukowana czasopisma zawiera wybór artykułów z wersji elektronicznej. Wersja ta traktowana jest jako pierwotna i publikowana na stronie: www.ejournals.eu/Zeszyty-Prasoznawcze). Nie zmieniła się natomiast jakość publikowanych tekstów, nad którymi w 2016 r. czuwało kolegium redakcyjne w składzie: dr hab. Wojciech Kajtoch (redaktor naczelny), dr hab. Agnieszka Cieślukowa (zastępca redaktora naczelnego), dr hab. Ryszard Filas (sekretarz Redakcji), dr hab. Władysław Marek Kolasa oraz dr Paweł Płaneta wraz z redaktorami językowymi, tematycznymi i redaktorem statystycznym.

W omawianym roku ukazały się cztery numery pisma, w tym dwa tematyczne. Pierwszy numer zatytułowany „Seriale” na 287 stronach mieści 17 publikacji zakwalifikowanych do działu *Rozprawy i artykuły*, cztery teksty w dziale *Recenzje*, a dwa w *Sprawozdaniach*. Redaktor tomu, Małgorzata Lisowska-Magdziarz w słowie wstępnym *Od Redaktora: Seriale — nowa jakość czy stare w nowej odsonie* informuje, że przedmiotem zainteresowania autorów publikowanych w tomie tekstów będą „nowe seriale i powstające wokół nich teksty odbiorcze, praktyki społeczne, protokoły medialne i interpretacje”¹. Autorka w swojej publikacji podjęła się również

¹ M. Lisowska-Magdziarz, *Od Redaktora: Seriale — nowa jakość czy stare w nowej odsonie*, „Zeszyty Prasoznawcze” R. 59 (2016), nr 1 (255), s. 1.

próby zdefiniowania serialu jakościowego nowego typu i wykazania różnic między neoserialem a jego tradycyjnym odpowiednikiem.

W kolejnym zamieszczonym w tomie artykule pt. *W poprzednim sezonie... Krótka historia amerykańskiego serialu telewizyjnego* Bolesław Racięski zaprezentował najważniejsze zagadnienia związane z rozwojem serialu telewizyjnego w ubiegłym stuleciu (głównie na podstawie amerykańskich produkcji): jego początki, etapy rozwoju, „złoty wiek”, a także okresy artystycznych kryzysów.

Nowe serie jako produkt i korelat telewizji jakościowej, której prototypem i wzorcem była amerykańska stacja kablowa HBO stały się przedmiotem rozważań Małgorzaty Pawłowskiej. HBO, obecne na rynku od 1972 r., z powodzeniem konkuruje z innymi stacjami o widza, któremu oferuje serie *high quality*. Co decyduje o sukcesie stacji? Autorka tekstu jest m.in. zdania, że

z imponującą kolekcją autorów, pracujących nad produkcjami telewizji kablowej, przychylnością krytyków dla niemal każdego tytułu w ramówce stacji, niezawodnym biznesplanem i przemyślaną marketingową strategią HBO zyskało w przemyśle pozycję, która pozwoliła mu nabyć moc sprawczą inicjowania zmian w pejzażu medialnym, nazywania nowych zjawisk i konsekrowania pojedynczych produkcji do rangi dzieł popkultury².

Agnieszka Karasińska zainteresowała się sposobem oglądania seriali przez Polaków³. Z uwagi na rozwój technologii oglądanie nie jest ograniczone jedynie do telewizji, powszechny dostęp do Internetu sprawia, że osoby zainteresowane danym serialem nie muszą już czekać na jego emisję w telewizji tradycyjnej. Autorka tekstu zakwalifikowała oglądających do trzech grup: tzw. „ramówkowych”, „streamingowych” oraz *binge-watcherów*. Swoją uwagę skupiła przede wszystkim na zjawisku *binge-watching*, czyli kompulsywnego oglądania seriali.

Serial „Gra o tron” i jego literacki pierwowzór — saga „Pieśń lodu i ognia” jako filary opowiadania transmedialnego stały się przedmiotem rozważań Agnieszki Całek. Artykuł zawiera analizę relacji serialu oraz sagi, autorstwa George’a A.A. Martina, na podstawie której powstał. Serial, cieszący się niezmiennym powodzeniem od 2011 r., kolejne tomy sagi, które mogą funkcjonować autonomicznie czynią z „Gry o tron” „wzorcowe opowiadanie transmedialne”⁴. Zdaniem autorki tekstu „filary opowiadania transmedialnego «Gra o tron» doskonale się uzupełniają, dzięki nim stoi ono pewnie na rynku produktów kultury popularnej, zarówno skutecznie monetyzując narrację, jak i ciesząc jej fanów”⁵.

² M. Pawłowska, *HBO — wzorec współczesnej telewizji jakościowej*, tamże, s. 46.

³ A. Karasińska, *Pomiędzy ramówką a serialowym obżarstwem. Jak Polacy oglądają serie?* tamże, s. 51–63.

⁴ A. Całek, *Serial „Gra o tron” i jego literacki pierwowzór — saga „Pieśń lodu i ognia” jako filary opowiadania transmedialnego*, tamże, s. 77.

⁵ Tamże, s. 78.

Serialem o odmiennym nieco charakterze zajęła się Małgorzata Pawłowska w publikacji zatytułowanej *Czarny smutek. Strategia autorska Nica Pizzolatto w „Detektywie”*. Kolejna produkcja, emitowana dzięki stacji HBO, od pierwszego odcinka zachwyliła widzów. Pierwszy sezon „Detektywów”, serialu kryminalnego opartego na koncepcji autorskiej Nica Pizzolatto, zakończył się sukcesem, drugi jednak wielu rozczarował. M. Pawłowska uważa, że o sukcesie komercyjnym serialu, ale też załątku jego klęski zdecydował indywidualny, autorski charakter procesu organizacji⁶.

Próby zrozumienia fanowskiej recepcji amerykańskiego serialu „Breaking Bad” podjął się Mateusz Katner, który starał się dokonać analizy przyczyn i etycznych implikacji interpretacji serialu wśród jego fanów. Ideą twórców tej produkcji było stworzenie historii człowieka, któremu na początku się kibicuje, jednak później nie- nawidzi. Tekst M. Katnera dowodzi, że zamiar ten nie do końca się powiódł:

jeśli nawet twórcy próbują narzucić odbiorcy dany schemat interpretacyjny, widzowie nie muszą mu się podporządkować: sami podejmują decyzje, jak czytać tekst, a wyraz temu dają na fanowskich forach czy serwisach społecznościowych⁷.

Edwardiańskie gorsety na nowe czasy. W gościnie w Downton Abbey to tytuł artykułu Doroty Babilas, w którym, podejmując temat serialu „Downton Abbey” pokusiła się m.in. o „analizę związków serialu z szerszym kulturowym trendem nostalgii wiktoriańskiej i edwardiańskiej”⁸. Serial odniósł wielki sukces komercyjny, emitowany był przez sześć sezonów i otrzymał wiele nagród. Doczekał się wielu przeróbek filmowych i parodii literackich, na rynku pojawiło się również kilka tytułów książek kucharskich inspirowanych filmem.

Inne cele wyznaczyła sobie kolejna autorka tekstów zamieszczonych w omawianym numerze „Zeszytów Prasoznawczych”: Dorota Piontek podjęła się omówienia zjawiska reprezentacji polityki w gatunkach dziennikarskich⁹. Przedstawiła typologie filmów i seriali politycznych, sposoby przedstawiania polityki w tych produkcjach, omówiła przyczyny popularności niektórych z nich. W celu zobrazowania swoich rozważań odwołała się do przykładowych dwóch seriali tego typu, a mianowicie „House of Cards” oraz „Borgen”.

HBO wraz z emitowanymi serialami stał się przedmiotem inspiracji dla kolejnego z autorów omawianego numeru: Paweł Planeta w artykule pt. *Reality is unrealistic*.

⁶ M. Pawłowska, *Czarny smutek. Strategia autorska Nica Pizzolatto w „Detektywie”*, tamże, s. 95.

⁷ M. Katner, *Skyler-hating, Bad fans i team Walt. Próby zrozumienia fanowskiej recepcji „Breaking Bad”*, tamże, s. 106.

⁸ D. Babilas, *Edwardiańskie gorsety na nowe czasy. W gościnie w Downton Abbey*, tamże, s. 122.

⁹ D. Piontek, *Polityka demoniczna versus polityka trudnych kompromisów. „House of Cards” i „Borgen” jako political fiction*, tamże, s. 123–134.

Dziennikarska relacja jako źródło narracji o wojnie w miniserialu HBO „Generation Kill” omówił siedmiodcinkowy serial, będący adaptacją reporterskiej książki Evana Wrighta, opowiadający o działaniach żołnierzy amerykańskich w pierwszych dniach wojny w Iraku w 2003 r. Autor tekstu uważa m.in., że interesująca go produkcja „stanowi udaną próbę wypracowania nowej formuły narracji fabularnej, której źródłem jest dziennikarski przekaz dokumentacyjny i faktograficzny [...]”¹⁰.

Kolejny serial amerykański, czyli „Newsroom” przedstawiający historię zespołu dziennikarskiego przygotowującego codzienny serwis informacyjny, stał się przedmiotem zainteresowania Rafała Wietoszki. W artykule *Dziennikarze i media w „Newsroomie”*. *Gdy telewizja odbija samą siebie* zastanawia się on m.in. nad obrazem współczesnych mediów, które widzowie seriali tego typu otrzymują. W omawianej produkcji bowiem „postawienie w opozycji dobrej telewizji i rzetelnie przygotowanych wiadomości będzie wracać w każdym odcinku”¹¹.

Kanwą rozważań Agnieszki Całek w publikacji zatytułowanej „*Black Mirror*”. *Niefuturystyczna dystopia technologiczna i medialna* stał się serial „Black Mirror”, w którym przedstawione zostały różne realne funkcje mediów cyfrowych we współczesnym społeczeństwie¹². Każdy z odcinków został poddany analizie pod kątem sposobu wykorzystania technologii i mediów oraz występowania w nich elementów futurystycznych i niefuturystycznych. Autorka sadzi, że „Black Mirror” to nie tylko „dystopijna wizja rozwoju mediów i technologii, co raczej ich użytkowania. Źródłem niepokoju i negatywnego obrazu przyszłości nie jest więc postęp, ale to, jak jest wykorzystywany”¹³.

Kolejny artykuł pt. „*Grey’s anatomy*” — *postrasowy, postfeministyczny dyskurs o szpitalu odcięty od historii i kultury* dotyczy serialu medycznego, emitowanego od 2005 r. W jaki sposób serial afroamerykańskiej producentki Shondy Rhimes traktuje różnice kulturowe? Czy korzysta jedynie ze schematów narracyjnych utrwalających tradycyjne wzorce? Czy wzmacnia podziały rasowe? Na te i inne pytania czytelnik „Zeszytów Prasoznawczych” znajdzie odpowiedź w tekście Moniki Wawer.

Małgorzata Lisowska-Magdziarz zainteresowana brytyjskim serialem „Sherlock”, który uważa za złożony kompleks transmedialny¹⁴, pokusiła się o spojrzenie na neoserial

¹⁰ P. Płaneta, *Dziennikarska relacja jako źródło narracji o wojnie w miniserialu HBO „Generation Kill”*, tamże, s. 149.

¹¹ R. Wietoszko, *Dziennikarze i media w „Newsroomie”*. *Gdy telewizja odbija samą siebie*, tamże, s. 151.

¹² A. Całek, „*Black Mirror*”. *Niefuturystyczna dystopia technologiczna i medialna*, tamże, s. 181.

¹³ Tamże, s. 179.

¹⁴ M. Wawer, „*Grey’s anatomy*” — *postrasowy, postfeministyczny dyskurs o szpitalu odcięty od historii i kultury*, tamże, s. 211.

jako na doświadczenie transmedialne i zapośredniczone technologicznie, a jednocześnie usytuowane w kulturze partycypacji — odpowiadające zatem na potrzeby i ambicje takiego widza, który chce być kimś więcej niż tylko biernym odbiorcą; stara się mieć aktywny udział w kształtowaniu serialu¹⁵.

Ukazała różnego rodzaju strategie produkcyjne i komunikacyjne producentów filmu, aby podtrzymać zainteresowanie widzów w czasie oczekiwania na kolejny sezon.

„*Most*”, „*The Killing*”, „*Wallander*”: *nordycka criminal fiction* to próba udzielenia odpowiedzi m.in. na pytania, dlaczego skandynawskie seriale telewizyjne (Nornic noir) cieszą się olbrzymim zainteresowaniem widzów. Dorota Piontek w swoim tekście zwraca uwagę na popularność książek sensacyjnych i kryminalnych autorów skandynawskich, na podstawie których powstało wiele adaptacji filmowych. Nie można nie zgodzić się ze stwierdzeniem autorki, że „wyjątkowość skandynawskich neoseriali kryminalnych budowana jest na klimacie, współtworzonym przez bohaterów, miejsce i istotę zbrodni, która ma szeroki kontekst społeczny, a nie jednostkowy”¹⁶.

W przeciwieństwie do produkcji skandynawskich Francja nie odnosi sukcesu w tym zakresie. Teresa Sławińska w publikacji pt. *Seriale we Francji: dlaczego Francuzom się nie udaje?* dokonuje przeglądu rynku seriali telewizyjnych w tym kraju. W swoich dywagacjach odwołuje się do wyników raportu SESCA opublikowanego w 2010 r.

Rosyjskimi serialami z kolei zajął się Wojciech Kajtoch. W pierwszej części swojego artykułu pt. *Rosyjskie seriale wczoraj i dziś* zaprezentował historię i rozwój tego gatunku oraz omówił podgatunki tematyczne rosyjskich seriali.

Dopełnieniem działu *Rozprawy i artykuły* jest tekst *Seriale omawiane w artykułach numeru*, zawierający tytuły wraz z krótkim streszczeniem fabuły i podaniem najistotniejszych informacji.

W dziale *Recenzje* ukazały się cztery teksty oceniające książki o tematyce medialnej. Były nimi: *Władcy torrentów* pod red. Małgorzaty Major i Justyny Bucknall-Hołyńskiej, *Seriale z różnych stron* pod red. Arkadiusza Lewickiego i Jacka Grębowca, *The participatory cultures. Handbook* pod red. Aarona Delwiche’a i Jennifer Jacobs Henderson oraz *Rozłożone gazety. Studia z zakresu prasowego dyskursu, języka i stylu* autorstwa Marii Wojtak.

Dział *Sprawozdania* zawiera relacje z dwóch konferencji: „60 lat prasoznawstwa w Polsce. Dorobek naukowy OBP i Zeszytów Prasoznawczych w perspektywie krajowej i międzynarodowej” organizowanej przez Uniwersytet Jagielloński

¹⁵ M. Lisowska-Magdziarz, „*Sherlock*”. *Gry z fandomem i wykorzystanie potencjału konwergencji*, tamże, s. 198.

¹⁶ D. Piontek, „*Most*”, „*The Killing*”, „*Wallander*”: *nordycka criminal fiction*, tamże, s. 217.

w dniach 26–27 listopada 2015 r. oraz „Seriale w kontekście kulturowym — po dwóch stronach ekranu”, organizowanej przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w dniach 7–9 maja 2015 r.

Kolejny tematyczny numer omawianego rocznika „Zeszytów Prasoznawczych” zatytułowany „Dyskursy i narracje oraz prasa i dziennikarstwo w dobie mediów cyfrowych” ukazał się pod redakcją Ryszarda Filasa, Macieja Kawki i Pawła Płanety. Do działu *Rozprawy i artykuły* zakwalifikowano 11 publikacji, w działach *Media na świecie* oraz *Materiały* zamieszczono po dwie publikacje. Redaktorzy tomu w słowie wstępnym podkreślili jego szczególny charakter, bowiem ukazał się on „mniej więcej w 60 lat po utworzeniu [...] Krakowskiego Ośrodka Badań Prasoznawczych[...]”¹⁷. W prezentowanym numerze znalazły się prace wygłoszone pierwotnie jako referaty podczas konferencji naukowej nt. *60 lat prasoznawstwa w Polsce. Dorobek naukowy OBP i Zeszytów Prasoznawczych w perspektywie krajowej i międzynarodowej* organizowanej przez Uniwersytet Jagielloński w dniach 26–27 listopada 2015 r. w Krakowie. Większość zamieszczonych materiałów porusza zagadnienia przyszłości prasy drukowanej oraz dziennikarstwa w dobie mediów cyfrowych i sieciowych.

Omawiany numer otwiera artykuł Ireneusza Bobrowskiego pt. *Pomiędzy gramatyką a pragmatyką*, w którym autor stara się ukazać relację pomiędzy gramatyką i pragmatyką z punktu widzenia użycia języka w mediach¹⁸. Z kolei opis i interpretacja społecznie usytuowanych systemów znakowych czyli multimodalność i analiza multimodalna stały się przedmiotem zainteresowania Macieja Kawki w publikacji pt. *Dyskurs multimodalny — nowa kategoria badawcza?* Odmiennym przedmiotem badań zajęła się Shezhana Venovska-Antevska, która w tekście *The characteristics of the rumour communications in the mass media in the Republic of Macedonia* ukazała różne aspekty językowe mechanizmu plotki stosowanej przez macedońskie tabloidy. Dla autorki uzyskany materiał badawczy stanowi część zjawiska znanego pod nazwą „mowa nienawiści”.

Czy wartość pracy dziennikarzy maleje? Czy następuje deprofesjonalizacja tego zawodu? Czy pogłębia się spadek wartości ich pracy? Na te i inne pytania znajdzie czytelnik odpowiedzi w artykule Jana Krefta pt. *Schylek tradycyjnego dziennikarstwa prasowego a nowa logika mediów*.

We współczesnych mediach ważną rolę odgrywa fotografia dziennikarska, która jest „dziełem pełnym znaków oddziałujących na odbiorcę jej współczesnego, a nawet po latach, gdy na nią patrzy, jest ona dla niego źródłem informacji o teraźniejszości i przeszłości, którą może — dzięki znakom i kodom — odtworzyć w swojej wyobraź-

¹⁷ R. Filas, M. Kawka, P. Płaneta, *Od redaktorów*, tamże, nr 2, s. VII.

¹⁸ I. Bobrowski, *Pomiędzy gramatyką a pragmatyką*, tamże, s. 293.

ni”¹⁹. To właśnie fotografia stała się przedmiotem dywagacji Kazimierza Wolnego-Zmorzyńskiego w tekście *Jak oceniać i wartościować fotografię dziennikarską*.

Kim jest profesjonalny dziennikarz, a kogo określimy mianem dziennikarza amatora? Jakimi cechami wyróżniają się przekazy dziennikarskie? Jakie są powinności współczesnych profesjonalnych dziennikarzy? Jaki jest autorytet przekazów dziennikarskich? Na te i inne pytania odpowiedzi udziela Wojciech Furman w artykule *Autorytet przekazów dziennikarskich jako wynik współpracy profesjonalistów i amatorów*. Podstawę artykułu stanowi analiza pięciu wybranych przypadków publikacji dziennikarskich, a głównym celem autora było uzyskanie odpowiedzi na pytanie, czy amatorskie publikacje w Internecie zyskały na autorytecie dopiero wtedy, kiedy stały się przedmiotem zainteresowania profesjonalnych dziennikarzy²⁰?

O porównanie społecznego postrzegania statusu zawodowego dziennikarza przed i po 1989 roku pokusiła się Małgorzata Gruchola²¹. Do analizy wykorzystała wyniki badań opinii publicznej przeprowadzonych przez Centrum Badania Opinii Społecznej oraz Ośrodek Badania Opinii Publicznej z lat 1985–2014.

Wartości i standardy zawodowe dziennikarza stały się przedmiotem dociekań Lucyny Szot. Autorka publikacji wychodzi od stwierdzenia, że „dziennikarze są grupą zawodową, która zasługuje na szczególne zainteresowanie i badania, biorąc pod uwagę ich istotną rolę stanowiącą o jakości mediów, ale i jakości społeczeństwa”²². Przedmiotem jej rozważań stały się fundamentalne wartości i standardy zawodowe dziennikarzy Wrocławia.

Kolejny artykuł, autorstwa pięciu osób, czyli Agnieszki Stępińskiej, Kingi Adamczewskiej, Dominiki Narożnej, Ewy Jurgi-Wosik oraz Bartłomieja Seclera przynosi analizę wyników badań empirycznych przeprowadzonych wśród polskich dziennikarzy oraz potencjalnych adeptów tegoż zawodu od 1979 r. Celem autorów było także ukazanie kierunków zmian, jakie zachodziły w środowisku dziennikarskim przez okres prawie 40 lat oraz określenie motywów, jakimi kierowano się przy wyborze zawodu²³.

Przyczynami zmian modelu finansowania prasy w Polsce, wynikającymi z postępującego spadku nakładów reklamowych w prasie²⁴ zainteresowała się Jolanta

¹⁹ K. Wolny-Zmorzyński, *Jak oceniać i wartościować fotografię dziennikarską*, tamże, s. 330.

²⁰ W. Furman, *Autorytet przekazów dziennikarskich jako wynik współpracy profesjonalistów i amatorów*, tamże, s. 339.

²¹ M. Gruchola, *Społeczne postrzeganie statusu zawodowego dziennikarza przed i po 1989 roku. Analizy porównawcze*, tamże, s. 348–368.

²² L. Szot, *Wartości i standardy zawodowe dziennikarza*, tamże, s. 369.

²³ A. Stępińska [i in.], *Zmiany motywów wyboru zawodu dziennikarskiego w Polsce*, tamże, s. 392–407.

²⁴ J. Dzierżyńska-Mielczarek, *Zmiana modelu finansowania prasy*, tamże, s. 409.

Dzierżyńska-Mielczarek. W swoim artykule opisała m.in. przyczyny tego stanu rzeczy, a także wymieniła czynniki mogące wpłynąć na poprawę wskaźników finansowych.

Prasa kobieca w czasach ekspansji nowych mediów to tytuł artykułu Olgi Dąbrowskiej-Cendrowskiej, będący „próbą krytycznego spojrzenia na segment prasy kobiecej”²⁵. Ten sektor rynku medialnego przynosi spore zyski wydawcom, bowiem nie maleje zainteresowanie kobiet magazynami dla nich przeznaczonymi. Przedmiotem badań stały się tytuły ukazujące się w latach 1990–2015.

W dziale *Media na świecie* znalazły się dwa interesujące artykuły. W pierwszym z nich, *Niemieccy wydawcy prasowi wobec wyzwań cyfryzacji* Zbigniewa Oniszczuka, został opisany niemiecki system medialny i jego specyfika, a także stosunek do cyfryzacji masowego komunikowania. Obecnie wydawcy prasowi są zmuszeni do zmiany strategii rozwojowej. Z. Oniszczuk pokusił się o wymienienie działań będących fundamentem strategii rozwojowej wydawnictw w dobie cyfryzacji. W kolejnej publikacji zamieszczonej w omawianym dziale Jolanta Chwastyk-Kowalczyk przedstawiła polskie portale internetowe z lat 2001–2010 oraz udostępniane przez nie e-tygodniki, mające w Wielkiej Brytanii swoje tradycyjne odpowiedniki²⁶.

Dział *Materiały* również zawiera dwa teksty. Marta Jarosz w publikacji *Czy treści prasy drukowanej można przenieść do sieci w relacji 1:1? Case study na podstawie Dziennika Gazety Prawnej i portalu Dziennik.pl*, zadała sobie m.in. pytanie: jakie wyzwania i trudności stoją przed dziennikarzami piszącymi do gazety wydawanej w tradycyjnej postaci, a jakie w przypadku jej wersji online. Analiza zawartości „Dziennika Gazety Prawnej” oraz portalu Dziennik.pl, a także praktyka dziennikarska autorki omawianego tekstu pozwoliły uzyskać odpowiedzi na to i inne pytania.

Ostatni tekst, napisany przez Marka Chylińskiego pt. *Research i źródła informacji w świetle badań środowiska dziennikarskiego*, dotyczy metod i technik poszukiwania informacji przez dziennikarzy. Do uzyskania satysfakcjonujących wniosków przyczyniła się dogłębna analiza wyników badań ankietowych przeprowadzonych przez autora publikacji.

Zawartość trzeciego numeru „Zeszytów Prasoznawczych” rozdzielona została pomiędzy działy: *Rozprawy i artykuły*, *Media na Świecie*, *Z historii mediów* (w każdym z nich zamieszczono po dwa teksty) oraz *Materiały* (zawierające jedną publikację). Numer uzupełniły teksty w działach: *Recenzje i omówienia* (4) oraz *Kronika naukowa, sprawozdania, noty* (dwie publikacje).

Dział *Rozprawy i artykuły*, otwiera tekst Aleksandra Kiklewicza pt. *Tabu — aspekty pragmatyczne*. Autor skupia się w nim na tabu w zakresie działań

²⁵ O. Dąbrowska-Cendrowska, *Prasa kobieca w czasach ekspansji nowych mediów*, tamże, s. 424.

²⁶ J. Chwastyk-Kowalczyk, *Sieciowa postać polskich czasopism emigracyjnych w Wielkiej Brytanii po 2004 roku*, tamże, s. 451–463.

językowych, zwracając uwagę na poprawność językową, reintrodukcję, detabulizację, neoeufemizację, milczenie, zakazane teksty, zakazane akty mowy. Jest zdania, że „zjawisko tabu wydaje się nieodłącznym elementem komunikacji międzyludzkiej”²⁷.

Drugą z publikacji zamieszczonych w omawianym dziale jest tekst Magdaleny Hodalskiej *20 years of complaints. National Broadcasting Council and the Polish audience's feelings* poruszający temat Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji. Autorka poddała analizie listy od widzów i radiosłuchaczy kierowane do KRRiT z lat 1993–2013. W jaki sposób można spojrzeć na wspomniane listy? Zdaniem M. Hodalskiej materiał ten jest przykładem sprzężenia zwrotnego oraz miernikiem społecznego i kulturowego oddziaływania mediów. Jest również świadectwem zmian zachodzących na przestrzeni omawianych lat, a także potwierdzeniem tego, że „żaden program i gatunek telewizyjny nie usprawiedliwia naruszania norm społecznych i ludzkiej godności”²⁸.

Dział *Media na świecie* zawiera dwa teksty. W pierwszym z nich, autorstwa Dagmary Gałuszek-Szafranec i Zuzanny Waleczek pt. *Media w hiszpańskiej wspólnocie autonomicznej Galicji. Proces degalicyzacji mediów*, przedmiotem zainteresowania stał się mikrosystem medialny Wspólnoty Autonomicznej Galicji w Hiszpanii; w kolejnym, będącym drugą częścią większej całości Wojciech Kajtoch kontynuował omawianie seriali w Rosji²⁹.

Również dział *Z historii mediów* zawiera dwie prace: przedmiotem uwagi Adama Radosława Suławki w pierwszej z nich stał się Pantelejmon Juriew, a głównym celem autora tekstu — przybliżenie sylwetki tegoż dziennikarza, poety i działacza mniejszości rosyjskiej w Polsce³⁰. W drugim tekście, o kierunkach ewolucji strategii perswazyjnych w czasopiśmie dla dzieci pod koniec XX wieku pisały zaś Anna Wileczek i Agnieszka Miernik (*From „enlightenment” to „seduction”. The evolution of persuasive strategies in Polish magazines for the youngest children (in the last two decades of the twentieth century)*).

W dziale *Materiały* zamieszczono artykuł Ewy Trojak pt. *Komunikacja marketingowa organizacji pożytku publicznego (aspekt teoretyczny)*. Organizacje pożytku publicznego w świetle przepisów prawnych nie mogą prowadzić działalności w imię zysków. W jaki jednak sposób mogą utrzymać się? Zdaniem autorki organizacje tego typu „powinny dążyć do zmiany sposobu zarządzania swoimi jednostkami,

²⁷ A. Kiklewicz, *Tabu: aspekty pragmatyczne*, tamże, nr 3, s. 504.

²⁸ M. Hodalska, *20 years of complaints. National Broadcasting Council and the Polish audience's feelings*, tamże, s. 528.

²⁹ W. Kajtoch, *Rosyjskie seriale wczoraj i dziś. Część II*, tamże, s. 546–565.

³⁰ A.R. Suławka, *Siemion Witjaziewskij vel Pantelejmon Juriew (1904–1983) — dziennikarz, poeta i działacz mniejszości rosyjskiej w II Rzeczypospolitej i PRL*, tamże, s. 566–581.

wykorzystując przy tym narzędzia komunikacji marketingowej”³¹. Dlaczego należy tak postąpić zainteresowani dowiedzą się po uważnej lekturze tekstu E. Trojak.

Cztery książki zostały poddane krytycznej ocenie w dziale *Recenzje i omówienia*. Uwagę czytelnika zwrócono na następujące druki zwarte: *Mariaż druku i cyfryzacji na francuskim rynku prasowym* Teresy Sławińskiej, *Po Kapuścińskim. Szkice o reportażu* Urszuli Glensk, *Lewactwo. Historia dyskursu o polskiej lewicy radykalnej* Łukasza Drozdy oraz *Fotografia i propaganda. Polski fotoreportaż prasowy w dwudziestolecium* Marcina Krzanickiego.

Omawiany numer „Zeszytów Prasoznawczych” zamyka dział *Kronika naukowa, sprawozdania, noty*, w której znalazły się publikacje na temat III ogólnopolskiej konferencji naukowej „Współczesny polski system medialny” organizowanej przez Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach (3 grudnia 2015 r.) autorstwa Magdaleny Przybysz-Stawskiej oraz omówienie I edycji Ogólnopolskiego Konkursu na Najlepszą Pracę Magisterską z Wiedzy o Mediach „Medi@stery” pióra Magdaleny Iwanowskiej.

Ostatni, czwarty numer „Zeszytów Prasoznawczych” z 2016 r. mieści w sobie dwie publikacje zakwalifikowane do działu *Rozprawy i artykuły*, jedną zarejestrowano w dziale *Media na świecie*, po dwie w kolejnych działach czyli *Z historii mediów* oraz *Materiały*. W *Recenzjach i omówieniach* wydrukowano trzy teksty, a w dziale *Kronika naukowa, sprawozdania, noty* — dwa.

Jako pierwszy wydrukowano tekst Ewy Nowak-Treter pt. *Agenda mediów informacyjnych a agenda świata rzeczywistego*, zamieszczony w dziale *Rozprawy i artykuły*. Temat rzadko podejmowany jest w Polsce, a przecież wiedza na temat tego w jakim stopniu rodzima prasa zajmuje się problemami realnie ważnymi dla naszego kraju jest istotna dla wielu z nas. Głównym celem pracy autorki „było uzyskanie odpowiedzi na pytanie, czy stan świata rzeczywistego był odzwierciedlany w wybranych polskich mediach informacyjnych w okresie wyborczym i pozawyborczym w 2014 i 2015 roku oraz jaki był zakres tego (nie)odzwierciedlenia”³². Jakie wyniki przyniosła analiza materiału badawczego? O tym zainteresowani przeczytają w tekście E. Nowak-Treter.

Następną w dziale była publikacja Michała Wilczewskiego pt. „*The more often it is set on fire, the better*”. *Contemporary symbolism of the rainbow in the polish press*, w której omówiono współczesną symbolikę tęczy czyli „aktualne odniesie-

³¹ E. Trojak, *Komunikacja marketingowa organizacji pożytku publicznego (aspekt teoretyczny)*, tamże, s. 607.

³² E. Nowak-Treter, *Agenda mediów informacyjnych a agenda świata rzeczywistego*, tamże, s. 648.

nia aktywowane w polskim dyskursie publicznym w kontekście podpalenia tęczy w Warszawie w 2013 roku”³³.

W dziale *Media na świecie* znalazł się artykuł Szymona Żylińskiego *System medialny Bhutany — próba wstępnej analizy*. Ten mało znany w Polsce kraj ma stosunkowo młody system medialny, który zaczął odgrywać rolę w budowie nowego społeczeństwa dopiero w latach 80. ubiegłego stulecia. Autor tekstu dokonał charakterystyki mediów w Buthanie, w podziale na prasę, radio, telewizję, kinematografię i Internet.

Kolejny dział, *Z historii mediów*, zawiera dwa teksty. Pierwszy z nich, pióra Kamili Kamińskiej-Chełmińskiej (*O publicystyce Adama Ciołkosza*), to opisanie dorobku polityka i publicysty politycznego Adama Ciołkosza (1902–1978); w kolejnym artykule Aneta Kwiatek (*W kręgu Pamiętnika Umiejętności Moralnych i Literatury oraz warszawskiej działalności naukowo-literackiej Krystyna Lacha Szyrmy*) przybliży czytelnikom pismo „Pamiętnik Umiejętności Moralnych i Literatury”, które było wydawane w Warszawie w okresie od stycznia do listopada 1830 r. Głównym celem jej pracy stało się ukazanie roli, jaką „Pamiętnik...” odegrał w życiu kulturalno-literackim epoki.

Do działu *Materiały* również zakwalifikowano dwie publikacje. Judyta Ewa Perczak w tekście *Szaman w kiosku, czyli Polska prasa poświęcona medycynie niekonwencjonalnej* dokonała charakterystyki polskich czasopism dotyczących medycyny alternatywnej. Co ciekawe, w tej niewielkiej, ale stale obecnej na rynku grupie zarejestrowano zarówno czasopisma popularne, fachowe, jak i naukowe.

W kręgu zainteresowań Justyny Dobrołowicz (*Dziś czarodziejki, jutro... Konstruowanie kobiecości przez wybrane czasopisma dla dziewcząt*) znalazły się z kolei popularne czasopisma dla dzieci i młodzieży, tj. „Księżniczka”, „Czarodziejki W.I.T.C.H.”, „Nowy Twist” oraz „Bravo Girl”. Celem rozważań stała się analiza treści wymienionych pism pod kątem uzyskania modelu kobiety i kobiecości, jaki lansowany jest w omawianej prasie. Autorka zwracała również szczególną uwagę na propagowane wzory i wartości.

W dziale *Recenzja i omówienia* ocenie poddano cztery publikacje: *Rządzący i opozycja. Partie sejmowe i lokalne w małopolskich wyborach samorządowych 2014* pióra Agnieszki Szymańskiej, Agnieszki Hess, Jarosława Flisa i Michała Bukowskiego; *Archiwum Ringelbluma. Tom 19, Prasa Getta Warszawskiego: Chaluc-Dror i Gordonia* oraz *Archiwum Ringelbluma. Tom 20, Prasa Getta Warszawskiego: Ugrupowania prawicowe oraz Na początku było słowo. Słowo Wileńskie 1994–1996* pod redakcją Wandy Zajączkowskiej.

Kronika naukowa, sprawozdania, noty zawiera relację z seminarium zorganizowanego przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji oraz Wydział Dziennikarstwa

³³ M. Wilczewski, „The more often it is set on fire, the better”. *Contemporary symbolism of the rainbow in the polish press*, tamże, s. 673.

i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego w dniu 23 maja 2016 r., którego celem była ocena jednego z projektów nowej ustawy o radiofonii i telewizji publicznej. Kolejną była relacja z VIII Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej z cyklu „Współczesne media”, organizowanej przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w dniach 4–5 kwietnia 2016 r.

Z powyższego omówienia wyraźnie widać, jak mocno zróżnicowany treściowo jest opisywany rocznik „Zeszytów Prasoznawczych”. Zainteresowani szeroko pojętym komunikowaniem publicznym z pewnością znajdą dla siebie interesujący materiał.